

7391.
F. F.
1703, 31
145
14
DISPUTATIO ACADEMICA

De
BRUTO
EX LEGE,

Quam,

Benevolo Superiorum Consensu,
In Florentissima Philurca,

SUB PRÆSIDIO

M. HENRICI LUDOVICI
WERNHERI,

ROTENBURGO-FRANCI,

Die XII. Dec. A. O. R. M DCCIII.

H. L. Q. C.

Publice ventilandam sistit

CHRISTIAN. AUGUST. Srenbergk/

Stolp-Misn. Phil. Baccal. & Alumn. Elect.

L I P S I Æ,

Literis JOH. CHRISTOPH. BRANDENBURGERI.

Jid. H. L. Olearius P. P.

DISPUTATIO ACADEMICA

FRUCTO
EXLREGE

Bolevoio Superiorum Consensu
In Honorabilibus Patribus

THE PARADISO

M. HENRICI LUDOVICI
WERNHERRI

ROTHENBURGO FRANKI

MDCCCLXXII

M. L. G.

Publice recitandum & sic

CHRISTIAN. AUGUST. STRECHNER

Strop. Schil. Phil. Bachel. & Alumn. Etob.

LISTA

CHRISTOPH. BRUNNENBERGER

PRÆLOQVIUM.

Nihil esse, ex quo duriora generi humano metuen-
da sint fata, quam si liberum & omni lege solu-
tum vivendi genus cunctis promiscue permitta-
tur: Nemini, nisi quem omnia fallunt, dubium
videri posse, plane nobis persuasum habemus.
Quanta enim, ut reliqua in presenti non attingamus, motuum, quanta cupiditatum in hominibus varietas!
quam diversis & plane contrariis aguntur studiis! ut vix binos
tam concordibus junctos animis, ut uno animo, una mente vi-
verent, invenias. Imo ne unus quidem idemque sibi subinde si-
milis & per omnia constans deprehenditur. Quod modo pro-
babat, paulo post, que miranda voluntatis humana est inconstan-
tia & mutabilitas, rursus improbat. Quanto minus in inte-
gro cœtu & frequenti concione, ubi major pars non tam ratione
quam libidine res gerit, vitiorumque illecebris, & voluptatum
sensus suaviter titillantium lenociniis ducitur, exoptata in id, quod
justum & æquum esset, consensio sperari poterat; si quidvis
pro arbitrio cuiusvis statuere, & quod rectum quisque putaret, sequi
integrum foret. Quare, ad tuendam hominum inter se socie-
tatem, vel illud imprimis requirebatur, ut distracti & dissiden-
tes animi legum vinculo arctius constringerentur, & que vagæ
singulorum future erant actiones, ad Superioris nutum & jussa,
velut normam & regulam quandam, amica harmonia compo-
nerentur. Quemadmodum autem in bestiis, quas ad unifor-
mem

mem agendi modum Natura determinavit, tanta motuum & inclinationum disparitas non est conspicua: Ita nihil obstat, quo minus exleges ipse viverent, sensibusve impune obsequendi suis licentia donarentur. Suppetunt vero & complures alia, ob quas ab omni obligatione legali eximenda sint, rationes, easque peculiari hac Dissertatione persequi visum. Deus cæptis clementer adspiret!

§. I.

Non male Brutum vulgo definitur, (ut à definitione secundum receptam Philosophorum methodum, initium faciamus) quod sit animal irrationale; quo pacto per animalitatem generalis illius cum homine convenientia, & per irrationalitatem sive rationis denegationem, specialis ejusdem ab homine discrepantia innuitur. *Cardanus* equidem *L. II. de Subtilitate rerum* tritam hanc & in scholis decantatam bruti descriptionem haud obscure impugnat; cum falsum censet, quod animal in definitione hominis & bruti generis loco ponatur, & pro conceptu communi utrumque oppositorum sub se comprehendente venditur: siquidem homo nullatenus animal dici possit ac debeat; idque operose demonstrare annuitur. Sed, si quod res est dicendum, tricas ille potius & inanes argutias, quam solidas rationes, huic suo paradoxo substernit. Ea audacter, homo inquit *l. c. non plus est animal, quam animal planta*. Quod ne gratis protulisse videatur, subjungit: *Si enim animal, quamvis nutriatur & vivat, planta nomen non meretur, nec omnino planta est, quia animam, qua sentit, habet præter plantam: homo, cum præter animal mentem habeat, desinit esse animal; nam alterum genus est anime, quod sentit ac intelligit, ut testatur Aristoteles. Si enim forma alia à forma fuerit, alterum sub altero collocari non potest. Sentit enim homo profecto ut animal vivens, non tamen homo est animal, ut neque animal planta. Si enim homo animal est, id est, cujus forma ul-*
tima

anima est sensus effectrix anima, manifestum erit; Et eadem ratione esse etiam plantam; at hoc nemo admittit, nemo credit. Et qua ratione in homine sensus continetur, eadem prorsus in animali vivens: nec tamen animal est, quod solum vivit, id est, planta, ut nec homo animal. Mens Cardani huc redit: Eandem esse rationem hominis ad animal, quæ sit animalis ad plantam. Quemadmodum vero animal, utut anima vegetativa, non secus atque planta, præditum sit, planta tamen non vocetur; quia cum anima vegetativa excellentior alia, sensitiva nimirum, jungatur, quæ formam præcedaneam ita immutet, ut nullus plantæ amplius in animali locus remaneat: Ita nec homini, licet animæ sensitivæ æque ac animal particeps sit, animalis nomen tribuendum esse; propterea quod animæ sensitivæ rationalis inducatur, quæ tantam in subiecto mutationem efficiat, ut denominatio prior animalis cesseret, sola hominis relicta. Speciose hæc fatis! Enimvero in eo primum egregie fallitur *Cardanus*, quod eandem, quæ hominem inter & animal intercedit, in animali quoque & planta habitudinem & proportionem statuatur, quæ tamen longe diversissima est. Homo namque & animal, loquimur de animalii in sua latitudine accepto, ut genus & species se mutuo respiciunt, sibi que in Scala Prædicamentali subordinantur; quam ob rem haut difficulter combinari & de se invicem prædicari possunt. Animal è contrario & planta species sunt disparatæ, in conceptu communi quidem corporis animati convenientes, sed quoad formam propriam & specificam distinctissimæ; hinc citra absurditatem, quod in quibusvis aliis speciebus disparatis obtinere videas, de se prædicari nequeunt. Sed infias ex mente *Cardani*: Si homo est animal, quia animam habet sensitivam: Ergo etiam erit planta, quia animam habet vegetativam; Par utrinque est ratio! Imo vero summa & hic est disparitas. Quippe per totum sensitivum animal in suo esse proprio & specifico constituitur; unde quodcunque corpus

sensibus à natura instructum est, animal jure audit. Ast per
tò vegetativum ita nuda & simpliciter spectatum essentia non
nisi generica plantæ absolvitur; siquidem animam vegetati-
vam non in solis plantis deprehendimus, sed eadem quoque
in homine & bruto se exerit. Male itaque colligis: Corpus
hoc vivit, alitur, augetur, generat; Ergo est planta. Cur e-
nim plantæ præcise tribuis, quod pluribus aliis speciebus com-
mune est? Sed disjunctive pronuncia: Corpus hoc vivit, ali-
tur, augetur, generat; Ergo est vel homo, vel animal, vel plan-
ta, utpote in quibus singulis istos effectus cernere licet. Qua-
re ut hoc magis specificè essentia plantæ determinetur, addunt
aliqui in ejus definitione tò non sentiens, hoc modo: Plan-
ta est corpus animatum, vegetans, non sentiens; atque adeo
differentiam specificam negative tradunt, quia vox, qua posi-
tive efferant, satis idonea non suppetit: planè ut in definitio-
ne bruti differentia specifica negativo irrationalitatis conce-
ptu communiter exprimitur. Cum itaque sensus absentia,
quæ esse proprium plantæ non nihil definit, locum in homine,
sed nec in bruto, inveniat: liquido apparet, quare nec plan-
tæ appellatio iisdem conveniat. Deinde in eo quoque hal-
lucinatur *Cardanus*, quod sibi persuadeat, formam formæ su-
peradditam tantopere subjectum immutare, ut denominatio
à priori forma plane intercidat. Hac enim hypothese admissa,
sequeretur, hominem nec substantiam amplius vel corpus
animatum, posteaquam semel rationalitatem, ceu aliam ab
iisdem formam, receperit, dicendum esse. Quod ἀτόρον!
Tandem per modum dilemmatis *Cardanus* concludit: *Si ho-
mo animal est, vel ratione utens, vel carens? non equidem ca-
rens, esset enim bellua: est igitur utens ratione. Uti itaque ra-
tione, differentia quadam est animalium, velut & bovis & lep-
oris propria differentia. Quæ igitur sentit anima, ut potest non
uti ratione, potest etiam uti: intellectus igitur in ea collocatur.
Perspicuum enim est, differentiam quamlibet in eo esse posse,*
jus

ius est differentia. Sensus igitur intelligere posset? Summa
 verborum, quæ satis intricatae sunt, hæc esse vide-
 tur: Non posse hominem, seu speciem, animali, tanquam geni-
 ri, subjici; quia alias, ex communi generis & speciei ad se invi-
 cem relatione & habitudine, sequatur, formam quoque ho-
 minis, quæ anima est rationalis, sub forma animalis, quæ a-
 nima est sensitiva, comprehendi: Cum tamen magna non nisi
 eum absurditate dicatur, animam sensitivam uti ratione, co-
 gitare, intelligere. Sed enim non adeo absurdum est, hoc
 effectus certo modo ad sensitivum quoque applicare; ratioci-
 natur & ipsum, cogitat, intelligit, non qua tale, formaliter
 & abstractivè sumtum, sed materialiter & concretivè specta-
 tum, quatenus animam rationalem, à qua πρώτος & radicaliter
 ejusmodi operationes pendent, intime unitam habet; pro-
 ut eodem modo & animam rationalem ενεργείας corpori proprias,
 ob περιχώρησιν & unionem intimam, vindicari cernimus. Ve-
 rum tædet, longius trahere hæc & parum profuturis subtili-
 tatibus scholasticis immorari. Vide sis interim de hac con-
 troversia *Henr. Kipping. Instit. Phys. L. VIII. C. I.*

Dum Exlex (quod alterum est, cujus Rubrica memi-
 nit, vocabulum) à nobis pronuntiatur Brutum, hoc ipso il-
 lud ab omni omnino obligatione legali, sive leges ista con-
 ternet divinas, sine humanas, sive naturales, sive positivas, ex-
 clusum volumus. Praclare hanc in rem *Grotius ex Hesiodo*:

Τόνδε γὰρ ἀνθρώποισι νόμον διέταξε Κρονίαν.
 ἴχθυόσι γὰρ καὶ θηροῖσι καὶ δεινοῖς πεπενηνοῖς
 ἔσθθμεν ἀλλήλους ἐπέε' εἰ δίκη ἐστὶ μὲν αὐτῶν.
 ἀνθρώποισι δ' ἔδωκε δίκην, ἢ πολλὸν ἀγίστη
 τίναται

§. III.

Quod si autem Lex, & in specie Naturalis, improprie
 sumatur, pro inclinatione naturali ad amplectendos vel aver-
 sandos istiusmodi actus, qui ad conservationem vel destru-
 endam

tionem naturæ tendunt; quo sensu Jcti jus Naturæ dicant, quod Natura omnia animalia docuit: Nos quidem hoc improprio significato brutis eam facile concedimus; sed scias, legem hic à nobis non improprie, sed proprie & in rigore suo accipi, prout norma & regulam denotet actionum moralium. Hujus igitur Subjectum bestias constituendas esse negamus. Idque in sequentibus nobis prolixius demonstrandum incumbit.

§. IV.

Causam, cur legum vinculo animantia bruta solvantur, quintuplicem potissimum deprehendimus. I. Quia intellectu & facultate mentem Legislatoris cognoscendi destituuntur. Frustranea certe & irrita legum est promulgatio, nisi subjectum, ad quod hæc dirigitur, ita dispositum sit, ut vim istarum capere, & actiones ad normam præscriptam instituire valeat. Quæ potentia belluas in universum omnes carere, ipsarum quemvis abunde docet natura. Apprehendunt quidem sensibus objecta rerum, & beneficio plantarum & sensus communis non nihil discernunt; ut vero actibus reflexis cognoscant, cognita componendo vel dividendo dijudicent, examinent, ad se applicent, & quid suarum partium sit, quidve mandatum Superioris exigat, distincte intelligant, illud in ipsarum potestate non est. Actus directos habent, nullos reflexos. Et quæ in ipsis se exerit cognitio, mere sensualis est, ab intellectuali longe diversissima. Unde & conscientia, quæ judicium est intellectus de agendis vel omittendis, in bruta non cadit; nec secundum vel contra dictamen conscientiæ, qualis nullas in ipsis datur, ullo in casu egisse dici possunt. Impetu agunt non consilio. Impetu inquam, non cæco & fortuito, sed ad actiones cujusvis animantis naturæ & conservationi accommodatas per instinctum naturalem divinitus directo.

§. V.

Meminimus equidem, non deesse, qui bestiis quoque

co-

cogitandi & ratiocinandi facultatem adscribant. Quorum in numero est *Laur. Valla L. III. Dialect.* *Thom. Campanella L. II. de Sensu rerum C. 23.* & qui ex professo hoc argumentum persecutus est *Hier. Rorarius* in integro aliquo Tractatu. At non videntur Auctores, quotquot rationem & intellectum in brutis adstruunt, serio id facere, sed lusus & ingenii gratia; forte ut stuporem & sui admirationem in aliis excitent, si hypothefi manifesto falsæ speciem veritatis vel saltem probabilitatis inducere potuerint. In eo tamen excedunt, & impietatis notam incurrunt, quod ipsam Scripturam S. in partes suas trahere, & huic suo commento indigna quadam detorsione applicare non vereantur. Sane si ad Sacras Literas in hac lite recurrendum, res jam confecta est. Siquidem disertis verbis *αλογα* sive rationis expertia in iis dicuntur bruta, *2. Petr. II. 12.* & hominibus rerum intelligentiam habentibus opponuntur, *Pf. XXXII, 9. Add. Sap. XI. 16. Bar. VI. 68. IV. Esr. VIII. 30.* Quæ vero ex ratione petunt ad vindicandam brutis rationem argumenta, vix majoris sunt momenti, quam *Cartesianorum*, quibus omnem plane sensum iisdem adimere & in mera automata transformare volunt. Quorum isti in excessu, hi in defectu peccant. Quantum autem à vero utriusque sententiæ Patroni aberrant, & quam lubricam insistant viam, non est, cur pluribus exponamus. Otia hic nobis dudum fecere Viri doctissimi. Confer ex multis Ingeniosiss. *du Hamel, de Corpore Animato. L. III. C. I. II.*

§. VI

Exleges esse bestias illud II. arguit, quia spontaneitate, quam vocant, & in agendo libertate non gaudent. Quarum ista potentiam alias voluntatis denotat, per quam intrinsece ad agendum motu proprio se determinat, & inferiori facultati locomotivæ executionem rei sub specie boni ab intellectu repræsentatæ citra omnem necessitatem & coactionem imperat. Hæc vero indifferentiam largitur individuo, ut possit

fit agere, & non agere, agere hoc & agere aliud, agere hoc modo & agere alio modo; hinc triplex vulgo enascitur libertas, contradictionis, contrarietatis & modi. Ultramque & spontaneitatem & agendi libertatem in Subjecto, quod legibus regendum sit, requiri, quotusquisque sanæ mentis non intelligit? Quo enim successu commissio vel ommissio actus illi poterit inculcari, qui ob urgentem intrinsicam vim in alterutrum oppositorum necessario fertur, & ad certum, fixum & indeclinabilem agendi modum per naturam adstringitur? Vanus hic utique & irritus erit omnis labor! Jam si naturam & conditionem brutorum paulo intimius scruteris, animadvertes, impetu naturali, velut pondere quodam, in objecta trahi, ut non possint non, cæteris paribus, ea vel prosequi vel averfari. Nullus electioni, nullus arbitrio locus! Vere *Basil. Selen. Orat. III. Animantium generafabricans Conditor immobilibus nature legibus adstrinxit; neque ipsis electio est, que facultatem in utrumque partiatur, neque ratiocinationis discretio, quæ velut in equilibrio perpendat agendorum delectum: Sed simul imperat natura, ad agendum impelluntur, non excusso curiose precepto. Paria habet laudat. du Hamel de Corp. Animat. L. III, C. II, §. 6. Non eligunt, inquit, bestia, aut se se ad agendum determinant, aut rerum causas inquirunt. Nam que sunt unius generis, uno & eodem modo operantur, quod vel à natura, vel ab objectis ipsis ita determinentur, ut nullum habeant in suos actus imperium; hoc utique quod fortius allicit, omnino sequuntur. Et paulo ante: Affectus quidem suos per signa quedam naturalia bestia solent exprimere, sed ea sunt ejusmodi, ut ab iis mutari aut reprimi non possint. Quamvis, quod posteriora Hamelii verba attinet, multis dubium adhuc videatur, utrum affectus, quibus coercendis leges maxime adhibentur, in brutis admittendi sint. Stoicorum certe haud pauci negant, ex quorum mente Seneca L. V. de Ira. C. III. scribit: *Muta animalia humanis affectibus carent, habent autem similes**

similes illis quosdam impulsus. Cujus contrarium alii cum Peripateticis acriter propugnant. Nos litem istam nostram impræsentiarum non facimus. Paucis tamen: Distingvendum censemus inter affectus in se & abstractive consideratos, & relative in ordine ad voluntatem, cujus imperio subjacent. Hoc ultimo respectu brutorum naturæ, eo ipso quod voluntate privantur, minus convenientes esse, manifestum est. Qui vero affectus etiam simpliciter & absolute tales, prout motus sunt appetitus sensitivi in persecutione boni & fuga mali, feris adimit, appetitum quoque sensitivum, è quo isti ceu fonte & principio suo profluunt, ipsis adimat, necesse est; de cujus tamen in iisdem existentia omnis generis effectus & operationes satis nos certos reddunt. Persequuntur utique bonum, fugiunt malum, physicum puta, non morale; sed utrumque à se fieri nesciunt. Et utrumque quo minus fiat, non magis in ipsarum potestate est, quam in hominis, facultas v. g. nutriendi, augmentandi, sentiendi, generandi &c. Quemadmodum ergo insaniam & simplicitatis merito argueretur, qui hominem id agere & impedire juberet, ne cibum per os ingestus & in stomacho decoctus per venas se diffundat, & corpus nutriendo augmentet; vel ne halitus odoriferos, motis in naribus fibrillis, olfaciat; vel editum in aëre fragorem auribus percipiat; vel ne ovulum per Tubas Fallopianas in uterum delatum sensim excrescat, foetum humanum efficiat, & post certum temporis intervallum in lucem protrudatur; quia hæc & alia hujus generis imperium hominis penitus respuunt, & secundum ordinem à Deo semel in naturam introductum, etiam inscio & inavito ipso, succedunt: Ita cum non major, imo si rem æstimes, adhuc minor brutorum in omnibus actionibus suis occurrat libertas, apparet, quam inepte & stolide leges ipsis præscribantur.

§. VII.

Sed videris dubius adhuc & suspensus circa allatam à

B 2

no-

nobis probationem. Quid enim, ais, si propterea bestiae ab omni legum obligatione liberantur, quia nihil cogitate & consulto, sed uniformiter omnia ex intrinseco & inevitabili quodam impulsu agunt: etiam Infantes, in quibus pariter consilium, electio & agendi libertas, ob deficientem rationis usum, desiderantur, exleges dicendi erunt? Recte concludis; sunt exleges, in foro scilicet humano, Quidni in foro etiam divino? Quoniam (a) lex naturalis divina cordibus ipsorum inscripta est, Rom. II. 15. quod nusquam in Scriptura de brutis animantibus asseritur. Quia (b) ratione sunt praediti, ut ut actus secundus aliquantis per lateat: In brutis vero ne quidem actus primus vel potentia ratiocinandi remota deprehenditur. Quia (c) Spiritus S. tenellos Infantum animos occulta & admiranda vi dirigit, ut multos actus, quamvis inscii & imprudentes, legi divinae conformes edant; vel si omnino quandoque exorbitent, illud Peccato Originis à Parentibus sibi ingenito, quod pravos subinde motus excitat, non vero proæresi alicui tribuendum. Ad bruta vero nec specialis & gratiosa directio divina, nec labes Peccati Originis pertinet, Ut adeo satis liqueat, quantum adhuc Infantes inter vel etiam insanos & furiosos, qui ob delirium & mentis perturbationem in eundem cum iis censum veniunt, & animalia ratione prorsus carentia interfit.

§. VIII.

Legibus bestias non teneri, ex eo etiam III. evidens redditur, quia finis, quem leges respiciunt, neutiquam ad illas extendi vel applicari potest. Jam vero tritus Philosophorum canon est: Ad quem finis non pertinet, ad eum nec media ad finem istum ducentia referri debent. Est autem finis legum isque communis & ultimus, ex parte Dei, celebratio Nominis divini: ex parte hominum, salus eaque cum temporalis, tum spiritualis & aeterna. At nihil horum in bruta quadrat. Inserviunt equidem celebrandis & amplificandis lau-

laudibus divinis, sed non nisi objective, quatenus ampliorem materiam, & clariora creaturis rationalibus, ad exhibendum Deo istam cultus religiosi partem, argumenta suppeditant. Hoc vero sensu idem de Entibus inanimatis passim in S. Codice enunciatur. Si postea meminerimus, leges divinas æque ac humanas eum etiam in finem latas & promulgatas esse, ut salutem & tranquillitatem vel particularem unius civitatis, vel universalem totius generis humani fulcirent ac tuerentur: facile colligitur, bruta, quæ nec cives in Republica, nec membra in societate humana constituunt, hic penitus excludi. Quod denique nec de sine legum spirituali & ad alteram relato vitam participant, de eo hoc minus dubitandum, quo magis certum & indubiæ veritatis est, actum plane esse de brutis animantibus, quamprimum morte vel naturali, extincto nimirum calido nativo & humido radicali consumpto, vel violenta perierint, neque ullam corporibus aut eorundem animabus, quæ materiales itidem ac adeo corruptioni obnoxia sunt, restitutionem sperandam esse.

§. IX.

Imo vero, inquis, non videntur bestia ab obligatione legum plane eximendæ, quia socialitatem, qui præcipuus legum finis habetur, appetunt & colunt? Ast quo modo eandem appetunt & colunt? Num rationali & intellectuali? Ut officiorum legibus præscriptorum modum intelligant, & quod cuius in societate debetur, scientes ac prudentes exhibeant? Minime! hominum hoc est, non brutorum. Officia strictè & formaliter sic dicta in creaturas rationis expertes non cadunt. Si quidem officium *actio hominis est, pro ratione obligationis, ad præscriptum legum rectè attemperata*; definiente Pufendorf. de O. H. S. C. L. I. C. I. S. I. Quemadmodum vero per humanam actionem, notantè eodem Viro Illustri I. c. non intelligitur quivis motus à facultatibus hominis procedens, sed ille duntaxat, qui provenit ac dirigitur ab iis faculta-

tibus, quas humano generi præ brutis Creator O. M. attribuit, nempe qui velut prælucente intellectu ac decernente voluntate suscipitur: Ita nemini, ut opinor, obscurum esse potest, brutorum actiones, quæ nec ab intellectus præscientia, nec voluntatis decreto, sed à mero appetitus sensitivi & facultatis locomotivæ impetu proficiuntur, ab officiorum, qualia leges decernunt, natura & conditione toto cœlo distare; idque ex sequentibus ulterius constabit.

§. X.

Finis legum intermedius est, ut ad virtutem homines incitentur, & a vitiis absterreantur; cum vero virtutum pariter ac vitiorum incapaces sint bestię: ista incapacitas & ad actus morales ineptitudo IV. nobis pro neganda legum in iisdem obligatione argumentum suggerit. Quid, quæso, enim istiusmodi Individuis leges profint, quæ nec bonum nec malum morale intelligunt, atque adeo nec meliora nec pejora fieri possunt? Sic vero brutorum naturam, si virtutes ac vitia spectes, affectam invenias. Siquidem objectum virtutum ac vitiorum est honestum ac inhonestum sive turpe: discernere vero honestatem ac turpitudinem, bonitatem & malitiam actus, non est animæ vegetativæ aut sensitivæ, qua sola animantes præditæ sunt, sed rationalis, quæ homini in hoc mundo sublinari propria. Accedit, quod virtutes ac vitia sint *ἔξ ἡρώων* h. e. habitus, quo mediante eligitur, quod legi est conforme, aut difforme: Electionem autem, utpote quæ libertatem acceptandi hoc, & repudiandi illud, præsupponit, cum bestiarum natura stare non posse, supra ostensum. Conf. *Wendelin. Phil. Mor. L. I. C. III. §. II.* Urges: Præter intellectum & voluntatem etiam appetitum sensitivum, quo bruta æque ac homines instructa sunt, virtutum ac vitiorum esse subjectum? Hic vero in determinando actuum moralium subjecto in diversas scinduntur partes Moralistæ; alii superiores, alii inferiores animæ facultates huc referunt. Nos medium
te-

tenentes istas *πεῶτων*, has *δουλέγον Δεκτικόν* dicimus. Vide *Hornejum Phil. Mor. L. II. C. II. Stratemannum Instit. Eth. L. III. Iterum Phil. Mor. L. III. C. I. Quast. I.* Ergone bruta ob appetitum, quo gaudent, sensitivum secundarium minimum virtutum ac vitiorum erunt subiectum? Ne hoc quidem; quia omni plane potentia dirigendi, refranandi & coercendi cupiditates, quae ipsis suboriuntur, carent: quod secus est in homine, cui imperium, non quidem absolutum & plenarium, sed limitatum in affectus competit; hinc appetitus in ipso sensitivus subiectum actuum moralium secundarium potiori jure appellari potest.

§. XI.

Vulgo quidem virtutes ac vitia brutis animantibus tribui audias. Notum est, quantis laudibus efferant pietatem ciconiarum, castitatem columbarum, *Φιλοσοργίαν* camelorum, fidem canum, fortitudinem equorum, prudentiam serpentum, frugalitatem formicarum &c. Sed & vitia in iis notant, v. g. ingratitude in cuculis, *δυσοργίαν* in corvis, *καυοσγηλίαν* in simiis, salacitatem in hircis, rapacitatem in lupis &c. Confer eam in rem Zoologos, *Aristotelem, Aelianum, Plinium, Gesnerum, Schottum, Franzium, Sperlingium &c.* Enim vero rectius istos, qui in brutis se exerunt, actus non tam virtutes & vitia, quam virtutum ac vitiorum umbram & simulacra dices. Solis hominibus, si à sanctissimo Angelorum cœtu discesseris, virtutes DEUS reservavit, ut animos earundem cultura perficerent, paulatimque ad mentis divinæ, ejus imaginem gerunt, excellenriam ascenderent, & quantum animalibus rationis & imaginis divinæ expertibus distarent, tam sacro & angusto virtutum studio luculentius proderent. Hinc *Seneca Epist. 77.* comparatione hominem inter & belluam instituta non male concludit: *Hominem omnia cum bruto habere communia, præter solam virtutem & rectam rationem.* Possis tamen distingvere inter materiale & formale virtutum, (eadem & vitiorum est ratio) istud, quod mere physicum quid

quid est, animalibus ob appetitum sensitivum, & facultatem, qua pollent, locomotivam, concedimus: hoc vero ob deficientem legis, quæ sola moralitatem actionibus imponit, cognitionem & agendi libertatem penitus denegamus.

S. XII.

Corruit etiam hoc ipso pudor, quem in brutis quibusdam fingunt, naturalis, quo cum ab aliis vitiis, tum à stupro & incestuosa cum Parentibus commixtione abhorreant. A qua superstitione nec ipse *H. Grotius* alienus est, de *J.B. & P. L. II. C. V. §. 12. n. 5.* adductus maxime in eam opinionem nobili, ut ipse vocat, de Camelo & Equo Scythico narratione, quam *Aristoteles Hist. Anim. L. IX. C. XLVII.* his verbis persequitur: *Matres Cameli nunquam superveniunt suas: Sed etiam si quis cogat, ipsi non patiuntur. Jam cum aliquando admixtarius non haberetur, Curator pullum matri operæ admixt, qui dum coiret, de lapsu operimento, agnovit matrem, & quamvis coitum absolverit, memor tamen commissi sceleris, paulo post Camelarium istum morsu defixo interemit. Ferunt etiam Regi Scytharum fuisse equam egregiam, ex qua mares generosi omnes gignerentur; quorum unum, qui præstantior haberetur, cum, ut ex matre procrearet, placeret, admixtum omnino recusasse: Operam deinde latuisse matrem, ut imprudens superveniret; verum ubi à concubitu faciem matris detectam agnoverat, fugam properasse, atque se ipsum actum præcipitem interemisse. Hæc *Aristoteles*. Paria de Turture narrant, quod amissa conjuge sua, non ducat aliam, sed solus incedat, versetur in locis solitariis, fugiat commercia hominum, valde misere gemat, aquam, quam est bibiturus, prius turbet pedibus, nunquam descendat in hortos & agros, nisi famelicus, postea statim revertatur; prout hanc avis continentiam *Franzius* describit *Hist. Animal. P. II. C. XV. §. 5.* At fabulosa hæc & veritati minus consentanea putamus. Namque bruta, absque ullo necessitatis & cognationis discrimine, vaga & promiscua uti venere, nec vel patrem filia, vel*

vel filium matris dedignari coitum, quotidiana testatur experientia. Vel si omnino quandoque contingat, ut corpora miscere nolint, illud non à fuga præcise insita, & pudore quodam naturali derivandum; cum alia subesse possit ratio, forte quod eo, quo committebantur, tempore, nullos carnis stimulos senserint. Deinde pudor iste, si naturalis fuerit appellandus, non uni tantum vel alteri individuo, sed integræ speciei communis esse debet: Jam vero nullam in classe brutorum speciem tam casto horrore percussam invenire licet. Fingamus tamen, omnia in universon animalia ab ea, quæ inter homines impura & incestuosa habetur, commixtione abstinere: id miram quidem instinctus naturalis vim ac efficaciam, minus autem distinctam, imo ne quidem confusam, liciti ac illiciti, turpis ac honesti cognitionem argueret; quin potius distingvendum hoc casu esset, ex mente *Osiandri, inter pudorem natum ex facto simpliciter, & natum ex cognitione facti & legis simul, in quam peccatur, Comment. in Grot. L. I. C. I. Tb. XI. Addat. Ziegler in eundem Grot. L. II. C. V. §. 12.* Ceterum procul dubio fuga ista & horror naturalis Sapientum consilio in brutis animantibus confictus, & eum in finem excogitatus est, ut laxas impudicorum cupiditates & effrenam lascivientium libidinem ac pruritus hoc facilius cohiberent & constringerent, si animalium irrationalium continentiam ob oculos ipsis posuissent. Quippe nihil magis hominum, modo oris quid & frontis habeant, pudorem provocat, quam si se ipsis bestiis deteriores videant & sentiant. Cujusmodi fabulæ, quales nobis Æsopus complures reliquit, non sunt levitia quædam & frugis expertia, quod primo forte obtutu imprudentibus videri poterat, otiosorum hominum commenta; imo sub iis, ut prudenter Nonnemo judicat, velut involucris ac integumentis omnis doctrina elegans, omnis ingenio homine digna cognitio, omnisque sapientia continetur.

C

§. XIII.

§. XIII.

Illud denique V. bruta à lege immunita ac libera facit, quod nec pœnis nec præmiis, quorum alterutrum transgressio vel observatio legis necessario conjunctum habet, affici queant. Siquidem actiones brutorum sunt indifferentes & mere physicae, ac adeo nec ad bonum nec ad malum imputabiles; præcipue cum fons atque origo imputativitatis sit libertas in agendo, & influxus liberi arbitrii in actionem, quam fieri, vel non fieri, penes aliquem erat; qua libertate bestias privari, sæpius jam à nobis dictum & demonstratum. Conf. *Clar. Thomas. Jurispr. div. L. I. C. I. §. 69. seqq. & Hedinger. Jurispr. Nat. Append. p. 565. Agell. L. VI. C. 14.* tres constituendis pœnis causas affert. Unam *υβρεσίαν, κόλασιν* vel *παραίτησιν* dicit, quum pœna adhibetur, castigandi ac emendandi gratia, ut is, qui fortuito deliquit, attentior fiat correctiorque. Alteram *τιμωρίαν* appellat, quum dignitas auctoritatisque ejus, in quem peccatum, tuenda est, ne prætermissa animadversio contemptum ejus pariat, & honorem levet. Tertiam *παράδειγμα* nominat, quum punitio propter exemplum est necessaria, ut cœteri similibus à peccatis, quæ prohiberi publicitus interest, metu cognita pœnæ deterreantur. Nulla vero harum puniendi rationum bestias ferit: quia nec ad corrigendam, quæ uniformiter subinde agit, naturam compelli; nec ad servandum Legislatori, quem plane ignorant, auctoritatem adstringi; nec exemplis, quorum vim & specialem ad se applicationem itidem nesciunt, edoceri valent. Opponis: Quidni bruta corrigi, & crebra animadversio ad meliorem frugem reduci possint? Nonne canis, qui culinas lustrare, & quod forte ad palatum esset, subducere solebat, fastibus aliquoties probe contusus istam furandi consuetudinem deponit, & fauces deliciis alias tam avidè inhiantes, metu verberum, compescit? Emendantur utique bruta; sed modo duntaxat animali; dum actum, cujus patratio dolorem ipsis

ipsis multoties attulit, omittunt & fugiunt, ita tamen, ut fuga ista non ab intellectuali legis talem actum vetantis notitia, sed à mere sensuali objectorum cognitione & interna phantasie operatione proveniat. Quare si durius quandoque tractentur & coërceantur bestia, ista coëcitio non se habet per modum poenæ proprie sic dictæ, antegressam culpam & *ἀνομιαν* legalem excipientis, sed mera passio dolorifica est, eo consilio adhibita, ut horror ab istiusmodi actu, qui nos offendit, sensibus illarum imprimatur, ne iterata repetitio in consuetudinem abeat, & majorem nobis postea molestiam facessat. Deinde advertendum hic omnino etiam est discrimen inter materiale & formale poenæ; de quo vide *Osiandr. in Grot. L. I. C. I. Th. XI*. Scias tamen, bruta licet reatum culpæ & poenæ formaliter sic dictæ sibi inter ipsas non contrahant, eundem nihilominus aliis contrahere posse. Ita si cujus canis non laessitus morsu prætereuntem vulneret, vel pecora in hortum & pratium vicini decurrant, gramen depascant, plantas & germina novella absumant, & obvia quævis pedibus conculcent: id vel custodi, cujus incuria damnum illatum est, vel Domino, qui commodum alias & fructum ex iis percipit, imputatur, isque ex facto animalium tenetur. Cum enim bruta sibi non consent, sed aliorum directioni & regimini subsint, æquum est, ut, si extra oleas forte vagentur, & damnum afferant, pro iis respondeat, & indemnitate præstet, qui se in gerenda illorum cura paulo negligentiore exhibuit. Quod si vero Dominus culpam penitus deprecari, & damni resarciendi onus à se amoliri velit: tradenda est bestia, & libero alterius arbitrio permittenda. Nonnunquam tamen afflictio dolorifica, ceu materiale poenæ, in animalia quoque, utut se mere passive habuerint, redundat; idque in Sodomitis maxime fieri solet, quos una cum bestiis, quibus ad detestandam libidinem abusi fuere, vivos flammis immitti & in cineres redigi leges jubent: scilicet ne

illum, quod indignam tam horrendi sceleris memoriam & cicatricem refricet, vestigium superlit.

§. XIV.

Sicut igitur pœnæ formaliter tales bruta non stringunt: Ita nec honores & præmia, quæ obsequentibus leges pollicentur, ad brutorum genus referri possunt. Namque genuinum idque præcipuum honorum fundamentum est Virtus. *Τῆς ἀρετῆς ἄθλον ἢ τιμὴ, καὶ ἀπονέμονται ταῖς ἀγαθοῖς; Aristot. IV. Eth. c. 3. Τιμὴ δόσις ἀγαθῶν ἐν ταῖς δι' ἀρετὴν πράξεσι δίδουμένων, ἀξίωμα ἀπὸ ἀρετῆς, σχῆμα σεμνότητος, τήρησις ἀξιομάτων; Plat. in Definit.* Atqui Virtutem ab animalium rationis expertium natura quam longissime remotam esse, superius fuisse positum. Deinde honores hoc potissimum fine conferuntur, ut & iis, qui ad magna contendunt, ornamento sint, & cæteris, qui humi repunt, & abjecti sunt animi, incitamento, ne omnem inclarescendi & per angusta, quod ajunt, ad angusta penetrandi occasionem indigno quodam torpore omitterent. Quis vero non intelligit, utrumque in bestiis, quas nec gloria cupiditas, nec mutua æmulatione stimulat, nec ullus honorum sensus afficit, desiderari? Urges : Non tamen omnem brutis ad honores & præmia aditum præcludendum esse, quia multa hominibus, quæ ad victum, amictum & commoditatem pertinent, tam copiose & largiter imperantur, & hoc modo tot sibi eosdem beneficiis obstrictos reddant? Enimvero negamus, inter beneficia omne, quod ab animantibus in homines proficiscitur, numerandum esse. Non brutis, sed Deo, qui causas secundas in usus humanos tam provide & sapienter convertit, acceptum illud ferimus, Quippe ut actio alterius meritoria sit, & beneficii loco haberi debeat, requiritur (1) ut sit voluntaria (2) cum intentione bene de aliquo merendi conjuncta (3) indebita; docente *Summe Rever. atque Magnif. nostro Dn. D. Schmidio in Dissert. de Honore Brutis non competente, hic Lips. 1686. hab. & quidem Sect. II. §. VIII.*

Quo

Quo loco idem Vir Celeberrimus, facta applicatione, perspicue ostendit, nullum ex allaris requisitis in bestiis inveniri. Non primum; quia voluntate, ceu primo principio morali, destituantur. Non secundum; quia quicquid bruta ad commoda humana conferunt, præter omnem suam intentionem conferant. Sicut igitur arbori, licet fructus suavissimos in hominum utilitatem proferat, nemo sanæ mentis beneficium imputandum, eandemque honore afficiendam asserat: Ita nec bruta ob varios ab iisdem usus in genus humanum redundantes rite honorari. Non tertium; quia Supremum Numen omnia bruta in humani generis usum non tantum creaverit, sed & huic in illa plenum dominium concesserit; ut adeo clarum evadat, nihil bruta promereri posse. Quare haud injuria demerentiam & simplicitatem Gentilium mireris, qui cultu civili pariter atque religioso bestias prosequi, aras iis statuere, thura & odores incendere sustinuerint. Satius utique erat, & naturæ brutorum magis accomodatam, lauriori cibo latrantem eorum stomachum delinire, quam inani & stolido cultu sensibus obstrepere. Conf. de hac superstitione & bruta Ethnicorum Idololatria *Vossius de Theol. Gentil.* *Seldenus de Diis Syris.* *Gyraldus Syntagm. de Diis Gentium.*

§. XV.

Ex hæcenus dictis evidenter & abunde, quod putamus, liquet, bestias obligationi legum nullatenus obnoxias esse. Et hoc erat demonstrandum. Quid vero de hominibus in bestias mutatis dicemus? Num & eos exleges pronunciamus? Anceps hæc & curiosa est quaestio; quare tanto magis hoc loco enodari, & coronidis vice à nobis subjungi mereatur. Ut vero distincte nostrum ea de re iudicium proponamus, sciendum, nobis sermonem hic non esse de transmutatione morali seu metaphorica, quæ tum invalescit, ubi homines cæno peccatorum immersi laxant cupiditates suas, & damnato rectæ rationis usu, cæco impetu in objecta, quæ carnem

nem afficiunt, & sensus permulcent, certatim ruunt, easque
brutorum edunt actiones, quæ in hominibus reperta vitia
appellatur. Namque hujus farinae homines & degeneres
terræ filios adeo non rigidam legum jugo cervicem subdu-
cere & impune grassari patimur, ut potius in eos, quoties de-
linquunt, gravius animadvertendum censeamus, ne libertati,
quam temere sibi sumere, carnali nimium indulgeant, & al-
tius indies in malitia & peccandi habitu provehantur, seque
homines esse, id est, creaturas rationales legibus vivere as-
sueras, penitus tandem dememinerint. Sed agimus de trans-
mutatione physica, quam geminam faciunt, substantialem
& accidentalem. Substantialis est, qua essentia & natura ho-
minis in aliam bestię substantialiter transit; eaque est vel to-
talis, qua totus homo, quantus quantus est, in bestiam conver-
titur: vel partialis, quæ alterutrius tantum partis, corporis
vel animæ, conversionem importat. Quin substantialiter
DEUS hominem transmutare & ad brutorum sortem deprime-
re possit, de eo non dubitabit, nisi qui potentiam divinam co-
arctare, & certis eam limitibus impie & temerarie circumscri-
bere ausus sit. Utrum vero unquam substantialis ejusmodi &
quidditativa metamorphosis facta, & à Deo revera suscepta
sit, illud non plane indubium, & extra omnem disceptationis
aleam ponendum videtur. Proflare tamen, quamvis pau-
ciora, hominum in bestias mutatorum exempla, Celeberrimus
quondam in hac Academia Polyhistor. *Jac. Thomafius* probat,
& testium non modo auritorum sed etiam ocularium in-
dicio & testimonio confirmat in *Dissertat. de Transformat. Ho-*
minum in bruta, *Lips. 1667. hab.* Accidentalis transmutatio est,
qua lycanthropia mens hominis obruitur & velut soporatur,
ut indoles humana sensim in belluinam degeneret, actualis in-
tellectus & voluntatis usus cesset, & animæ nonnisi vegetativæ
ac sensitivæ operationes, non secus atque in brutis, se exerant,
accedente nonnunquam aliqua etiam qualitatam & formæ in

COR-

corpore organico externæ mutatione. Qualem metamorphosin accidentalem in *Nebucadnezare* communiter Theologi statuunt, contradicentibus tamen aliis, & substantialiter in dicto Rege mutationem adstruentibus. Vid. *B. Geier in Daniel. B. Danbauer in Colleg. Psych. p. 29. Summe Rever. Dn. D. Lœfcher in Dissert. de Metamorph. Regis Nabuchodonos. Wittenb. 1688. hab.* Habet autem prodigiosa hujusmodi & accidentalis transfiguratio vel DEum, vel Diabolum, permittente DEO, auctorem. Quæ à Diabolo proficiscitur, rursus vel vera est, vel apparens tantum & ad fallendum composita. Quod posterius metamorphoseos genus infernali huic *Mugrore* solenne admodum & familiare est: quando scilicet vel exuvias veras belluinas aptissime hominibus circumponit; vel imaginem ex aëre compresso formatam membris humanis ad vivum ita accommodat, ut si larvatus ejusmodi lycanthropus tibi occurreret, jurares, veram & genuinam oculos tuos subire belluam. Et hæc ceu præcognita prius tradenda erant.

§. XVI.

Hisce præmissis, ita ad propositam quæstionem respondendum judicamus; Si omnino singulari quodam miraculo divino eveniat, ut quis substantialiter & quoad essentiam in brutum transmutetur, hoc ipso obligationem simul ad tenendas olim præscriptas vel postea præscribendas leges prorsus expirare; cum inter hominem talem essentialiter transformatum & quodvis aliud animal irrationale nihil intersit. Siquidem, mutata semel & extirpata ratione, cessat potentia intelligendi & volendi: cessat libertas hoc eligendi, istud repudiandi: cessat communio societatis cum genere humano, adeo ut deturbatus de fastigio humanitatis brutorum posthac numero veniat. Ex quo & illud colligitur, nullas eundem amplius actiones morales, sed mere physicas producere, nec injuriæ vel inferendæ vel recipiendæ capacem esse, multo minus ob actum aliquem nobis forte molestum in forum trahi

&

& supplicio affici posse. Sin vero substantialis transforma-
tio ad solum corpus organicum, salva manente interius anima,
pertingeret; qualem metamorphosin in Nebucadnezare,
quamvis falso, augurantur, *Dorotheus, Epiphanius, Cedrenus,*
aliique, notante *Thomas. l. c. §. 32.* tum alia longe esset ratio:
quippe hoc casu vis cogitandi, reflectendi super objecta, bo-
numque à malo discernendi facultas non destrueretur, sed su-
perstes in anima, quamvis cum corpore beluino unita, mane-
ret, Quod autem accidentaliter in bruta mutatos attinet, in istis
quidem ratio adhuc sedem habet; ast quia confusa prorsus &
perturbata est, & scintillæ luminis naturalis sub cinere quasi
furoris & feritatis belluina latent, ita ut potentia in ipsis ratioci-
nandi, stante hoc animi & mentis deliquio, nunquam in a-
ctum traducatur: apparet, ab omni eosdem obligatione & im-
putatione, in foro minimum humano, exemptos esse. Si enim
Infantes & Infani, ob deficientem & suspensum rationis usum,
exleges in civitate habentur: quanto magis illud de homini-
bus in bestias modo, quo diximus, accidentali mutatis valebit.
At qui ope magiæ formam belluæ extrinsecus ad tempus assu-
munt, ut subschemate isto latent, & quod aperte non licebat,
occulte moliantur, illi frustra se hoc modo legibus vindicare,
& in libertatem quidvis impune agendi, qua bruta alias fruun-
tur, asserere tentant; quin potius acerbissima coercendi sunt
pœna, quod vetitis se dare artibus, aliosve per metamorpho-
sin præstigiosam & ad speciem effictam eludere & circumve-
nire sustineant. Et sane omnes, quotquot humana non con-
tenti forma, deteriorem eamque ferinam induunt, dignissimi
essent, qui fata Lycaonis illius Rutheni experirentur, quem
lupi habitum & formam assumentem canes, quod feram cre-
derent, invaserunt, misereque dilaniatum sero sapere do-
cuerunt. Historiam integram legas apud *Remigium De-*

monol. p. 228. seqq.

F I N I S.

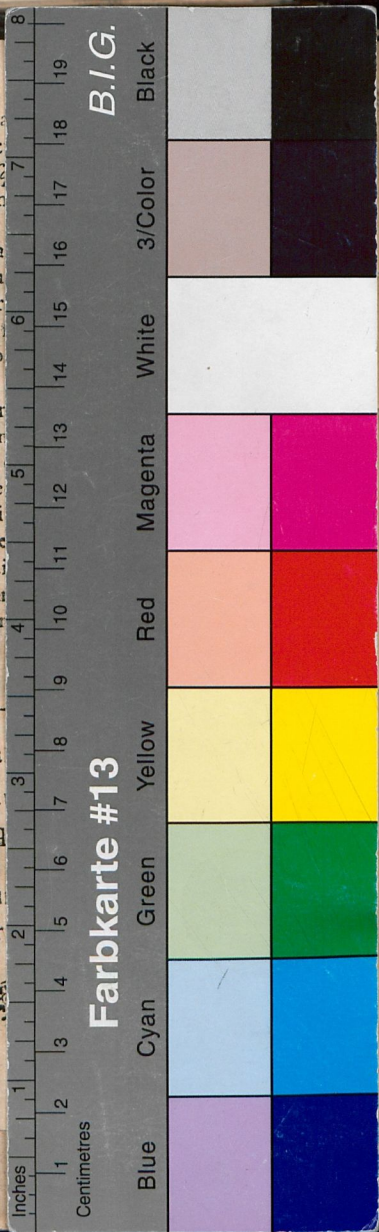
ULB Halle

005 362 296

3

17391.

1703, 31 141

7. 7.
DISPUTATIO ACADEMICA

De
**BRUTO
EX LEGE,**

Quam,
Benevolo Superiorum Consensu,
In Florentissima Philurca,
SUB PRÆSIDIO

**M. HENRICI LUDOVICI
WERNHERI,**

ROTENBURGO-FRANCI,
Die XII. Dec. A. O. R. M DCCIII,
H. L. Q. C.

Publice ventilandam sinit
CHRISTIAN. AUGUST. Geybergk /
Stolp-Misn. Phil. Baccal. & Alumn, Elect.

L I P S I Æ,
Literis JOH. CHRISTOPH. BRANDENBURGERI.

Joh. H. L. Olearius P. P.

